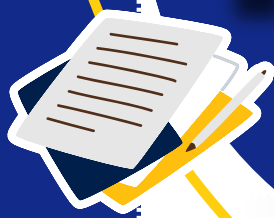




УКРАЇНСЬКИЙ
ЦЕНТР
ОЦІНЮВАННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

ТЗНК



ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ВАРІАНТ

**ОБҐРУНТУВАННЯ
ПРАВИЛЬНИХ ВІДПОВІДЕЙ**

ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ

Завдання 1–12 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких **ОДИН** правильний. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді та позначте його.

Завдання 1–4 стосуються мікротекстів з пронумерованими пропусками в них (підзавдання 1–10)*.

Відновіть цілісність мікротекстів, добираючи для кожного з пропусків 1–10 правильний варіант з-поміж запропонованих у відповідних підзавданнях.

1. Нобелівську премію з літератури 2020 року присудили 77-річній американській поетці Луїзі Глюк «за її безпомилковий поетичний голос, який із суворою красою робить індивідуальне існування (1) _____».

- (1) А банальним
 Б екзальтованим
 В універсальним
 Г ірреальним

2. Джудит Батлер вважає, що з огляду на перформативний характер гендер не є чимось чітко визначеним, строгим і постійним. Гендер є флюїдним, (2) _____, адже такою є поведінка кожної людини за різних обставин. Певною мірою філософія навіть виступає проти визначення та класифікації гендерів, оскільки визначеність тягне за собою (3) _____.

- (2) А перманентним
 Б мінливим
 В випадковим
 Г передбачуваним
- (3) А варіативність
 Б диверсифікованість
 В нормативність
 Г гомогенність

3. Педагоги зауважують, що (4) _____ мислення певні труднощі в студентів викликає написання науково-дослідних робіт і виконання навчально-дослідних завдань, що потребують узагальненого (5) _____ засвоєння та викладення матеріалу або на основі його цілісного, або на підставі (6) _____ пізнання (від абстрактного до конкретного або від загального до одиничного).

- (4) А через кліповість
 Б завдяки кліповості
 В із-за кліповості
 Г зважаючи на кліповість
- (5) А логіко-формалізованого
 Б логіко-формального
 В логічно формального
 Г логічного й формального
- (6) А часткового
 Б елементарного
 В узагальненого
 Г послідовного

4. «Похвала глупоті» Еразма Роттердамського написана від імені самої глупоти, яка (7) _____ вихваляє себе, адже саме вона (8) _____ всі боки людського життя, усі верстви й фахи і якби не вона, то людство вимерло б. Найщасливіші люди, які духом найближчі до тварин і (9) _____ розуму. Найкраще щастя – те, що ґрунтується на омани, бо воно коштує (10) _____.

- (7) А шляхетно
 Б голосливо
 В завзято
 Г справедливо
- (8) А охоплює
 Б пронизує
 В оточує
 Г переплітає
- (9) А відкриваються
 Б уникають
 В цураються
 Г віддаються
- (10) А найдорожче
 Б найдешевше
 В найцінніше
 Г найдрібніше

* На онлайн-платформі пропуски в підзавданнях 1–10 реалізовані як випадні списки.

Завдання 5-12 стосуються двох текстів.

Відповідаючи на завдання, спирайтеся лише на інформацію з текстів, а не на відомості, які ви, можливо, знаєте з інших джерел.

Текст А

(1) Україні властивий патерналізм – політична практика, коли влада сприймає народ як «дитину», яка потребує «батьківської уваги», а населення очікує, що змінювати країну повинна саме влада. Статистика станом на 2018 р. демонструє: 30% українців хотіли б, щоб на чолі стояв диктатор. Але не тому, що їм подобається тиранія, а тому що «вождь» змінить усе самостійно. Значною мірою патерналізм став спадком СРСР, де було вирощено «людину радянську», або Homo Sovieticus.

(2) Цей термін не має єдиного визначення, але саме явище досліджують уже кілька десятиліть. Соціолог Л. Гудков у працях, які вже стали класикою, визначає, що цей тип людей характеризує: 1) **масоподібність**, або бажання «бути як усі»; 2) **приспосованість й адаптація** до наявного соціального порядку, готовність вимагати менше; 3) **простота й обмеженість** в інтелектуальному та етичному планах; 4) **ієрархічність** – таким людям далеке поняття «еліти», вони певні, що як матеріальні блага, так і права людини, повага, інтелектуальні якості тощо розподіляють залежно від «посади» й «статусу»; 5) **хронічна невдоволеність** тим, що «дало життя»; 6) **невпевненість** у собі, оскільки через нерозвинутість державних інститутів у них немає відчуття соціальної захищеності, «стабільності», унаслідок чого виникає хронічний комплекс недооціненості; 7) **відчуття винятковості й зверхності**, яким «радянська людина» компенсує свою розчарованість і недооціненість; 8) **корумпованість** і, як результат, готовність

терпіти жорстоке ставлення до себе з боку влади, причому ця корумпованість має різні сторони: не лише влада підкуповується, але й саме населення «продається» за привілеї.

(3) Людям, що сумують за Союзом чи вважають себе громадянами СРСР, характерні окремі ознаки «радянської людини». Але, на жаль, риси «гомосовітїкуса» притаманні значно ширшому колу українців. Крім того, «ностальгуючі» переважно мають низьку соціальну активність і не готові виходити на акції на підтримку своїх поглядів.

(4) Щоб у країні не переважали «гомосовітїкуси», потрібно змінювати політичну культуру. Науковці розрізняють чотири її типи: 1) **активна антидемократична**, характерна для епохи сталінізму; 2) **пасивна антидемократична**, властива періоду застою, коли система ще тоталітарна, але захищати її «мовчазна більшість» вже не бажає; 3) **активна демократична**, характерна для розвинутих держав, де люди готові боротися за демократію та 4) **пасивна демократична**, коли декларують демократичні принципи, але для їх утілення немає критичної маси людей.

(5) Саме четвертий тип суттєво домінує нині в Україні. А активний антидемократичний переважає над активним демократичним. Простіше кажучи, в Україні живе більше прибічників сталінізму, ніж демократів, готових боротися за права людини. Одна лиш декомунізація чи, як кажуть у народі, «смерть старшого покоління» не виправить цього. Почати треба зі зламу всередині себе.

За Н. Судаковою

Текст Б

(6) У найзагальнішому сенсі під патерналізмом розуміють практику, коли індивід або соціальна група покладає відповідальність за індивідуальне / групове благополуччя на владних суб'єктів, відмовляється від самостійного прийняття рішень, самоорганізації в ситуаціях сприятливих соціальних взаємодій. Патерналізм є станом ціннісної свідомості, проявом ставлення індивіда й колективних соціальних акторів до системи та її владних суб'єктів. Це складне й контрверсійне явище. З одного боку, воно сприяє розвитку в індивідів чи колективних акторів відчуття підтримки, захищеності, відсторонення від різних суспільних проблем, а з іншого, – пригнічує приватну ініціативу, налаштованість на самореалізацію, на чому будується громадянське суспільство.

(7) Як зазначає Є. Головаха, патерналізм характерний для громадян усіх пострадянських держав і є наслідком радянської системи соціального забезпечення, коли від громадян вимагали послуху, а у відповідь забезпечували соціальний мінімум. Це базисні передумови для виживання, і люди до всього цього звикли. Коли вони їх утратили, це був неабиякий удар по свідомості, адже багато хто вважав, що держава зобов'язана забезпечувати соціальний захист. Крім того, дослідник бачить і більш глибоке коріння патерналізму у феодальному минулому з його кріпосництвом. Сукупно весь цей «досвід, із яким ми прийшли до створення незалежної держави, зумовив усі ті проблеми та труднощі, які ми тепер перетравлюємо».

(8) Патерналізм в українському суспільстві не є адресним, він спрямований на будь-який орган влади, який здатен вирішити те чи те питання, попри недовіру

громадян до всіх політичних інституцій. Це, скоріше, потреба, викликана низьким рівнем життя, невизначеністю, суспільними ризиками та політичним дискурсом і практиками турботи й опіки (як радянськими, так і сучасними), а не правило, звичай чи ментальна риса українського народу.

(9) Серед імовірних причин формування й відтворення патерналізму в Україні можна виокремити: пострадянські цінності в політичній культурі суспільства (потреба в стабільності, підтримці, допомозі; обережне ставлення до змін; небажання нести відповідальність тощо); соціальну політику держави, що передбачає різного роду соціальні пільги за загально низького рівня життя населення; акцентування в політичному дискурсі на допомозі, підтримці з боку держави; низький рівень оплати праці, що формує залежність від держдопомоги; низький рівень довіри між громадянами, що перешкоджає самоорганізації й призводить або до соціальної пасивності, або до корупційного вирішення питання з владою.

(10) Зважаючи на зростання почуття соціальної відповідальності серед частини населення, яка почала формуватися після подій Євромайдану кінця 2013 р. – початку 2014 р. і на сьогодні бере участь у різних формах самоорганізації, громадських ініціатив, контролі над владою та взаємодії з нею, можна припустити поступове зниження установок на патерналізм у вимірі ставлення індивіда до своєї ролі в суспільно-політичній системі України. Водночас в умовах сучасної кризи й суспільних ризиків патерналістські очікування громадян від самої системи залишатимуться високими, зокрема серед найменш забезпечених і найменш захищених верств суспільства.

За М. Колоколовою

5. Авторка *тексту А* наводить розлогий перелік ознак Homo Sovieticus (за Л. Гудковим) передусім для того, щоб
- А підтвердити думку, що патерналізм невикорінюваний
 - Б показати, що патерналізм складне соціальне явище
 - В переконати, що українцям притаманні всі ці ознаки
 - Г інформувати про найбільш авторитетний перелік ознак
6. Стверджуючи, що патерналізм є контроверсійним явищем (абзац 6), авторка *тексту Б* має на увазі
- А протилежність цього явища індивідуалізму
 - Б суперечливу природу цього явища
 - В неузгодженість в інтерпретації цього явища
 - Г багатогранність проявів цього явища
7. Ключові слова, спільні для обох текстів, визначено в рядку
- А захищеність, пасивність, корупція
 - Б диктатор, тоталітаризм, радянська система
 - В відповідальність, ризику, суспільство
 - Г патерналізм, влада, політична культура
8. Концептуально значуща відмінність між визначеннями поняття «патерналізм», наведеними авторкою *тексту А* в абзаці 1 та авторкою *тексту Б* в абзаці 6, криється в тому, що
- А авторка *тексту А* дає визначення стосовно України, а авторка *тексту Б* – узагальнене.
 - Б авторка *тексту А* наголошує на політичному аспекті поняття, а авторка *тексту Б* – на цьому не наголошує.
 - В авторка *тексту А* розглядає патерналізм передусім крізь призму влади, а вже потім – людей, а авторка *тексту Б* – індивіда / групи.
 - Г авторка *тексту А* пропонує коротку дефініцію, а авторка *тексту Б* – розлогу.
9. Авторки обох текстів погодилися б з усіма наведеними твердженнями, ОКРІМ
- А Патерналізм в Україні значною мірою є спадком цілеспрямованої політики, що проводилася в СРСР.
 - Б Україна унікальна за специфікою своїх патерналістських настроїв на пострадянському просторі.
 - В Українська влада так чи так своїми діями підтримує патерналістську модель поведінки своїх громадян.
 - Г Зміни в політичній культурі українців можливі передусім завдяки змінам в індивідуальній свідомості кожного.

10. У *тексті Б*, на відміну від *тексту А*, НЕ актуалізовано мікротеми
- А історичні корені патерналістських настроїв серед частини українців
 - Б небажання брати на себе відповідальність як ознака частини українців
 - В неготовність значної частини громадян виявляти соціальну активність
 - Г прихильність патерналістськи налаштованих українців до диктатури
11. Авторка *тексту Б*, розмірковуючи про патерналістську свідомість, по-своєму акцентує увагу на всіх наведених нижче ознаках «гомо советікуса», згаданих у *тексті А* (абзац 2), ОКРІМ
- А пристосуванство й адаптація
 - Б корумпованість
 - В невпевненість у собі
 - Г відчуття винятковості й зверхності
12. Частина населення, про яку згадує автор *тексту Б* на початку абзацу 10, можна кваліфікувати за виокремленими в *тексті А* категоріями громадян залежно від політичної культури (абзац 4) як
- А активний антидемократичний тип
 - Б активний демократичний тип
 - В пасивний антидемократичний тип
 - Г пасивний демократичний тип

Завдання 13–27 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише **ОДИН** правильний. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді та позначте його.

Завдання 13–18 стосуються мікротекстів. Для виконання завдань варто спиратися лише на інформацію, наведену в мікротекстах.

13. **Фермер:** У довгостроковій перспективі використання фермерами інсектицидів є контрпродуктивним. Оскільки стійкість комах до інсектицидів зростає залежно від тривалості використання їх, фермери вимушені застосовувати все більшу й більшу кількість дорогих інсектицидів для боротьби з комахами-шкідниками.

У якому з наведених варіантів найбільш точно розкрито роль твердження в аргументації **фермера** про те, що фермери вимушені використовувати все більшу й більшу кількість дорогих інсектицидів для боротьби з комахами-шкідниками?

- А Це висновок з аргументації фермера, але не єдиний із них (можливих).
- Б Це твердження, для якого в аргументації фермера надано причинове обґрунтування і яке само використане як безпосереднє обґрунтування висновку з аргументації фермера.
- В Це твердження використано як безпосереднє обґрунтування проміжного твердження, яке своєю чергою використано як безпосереднє обґрунтування головного висновку з аргументації.
- Г Це визначення феномена, для якого висновок з аргументації фермера надає безпосереднє причинове обґрунтування.

14. **Археолог:** Стародавня кам'яна будівля на місці нашого розкопу була складена з трьох порід каменю: кварцу, граніту й вапняку. З-поміж них тільки вапняк був природним каменем у цій місцевості. У більшості будівель нашого розкопу вапняк було використано як єдиний тип каменю, і ці будівлі використовували як людське житло. Тому, вірогідно, ця стародавня будівля не була людським житлом.

Який із наведених фактів, якщо він дійсно має місце, посилює аргументацію **археолога**?

- А Більшість будівель на місці розкопу, які використовували як людське житло, було побудовано, принаймні частково, із використанням вапняку.
- Б Більшість будівель на місці розкопу, які не були людським житлом, було побудовано, принаймні частково, із використанням каменю, який не був природним у цій місцевості.
- В Більшість будівель на місці розкопу, які було побудовано з каменю, що не був природним у цій місцевості, не були побудовані з використанням кварцу й граніту одночасно.
- Г Більшість будівель на місці розкопу використовували як людське житло.

15. **Філософ:** Ідея суспільства сталого розвитку (ССР) виникла на тлі небувалих екологічних загроз, які постали перед людством у результаті прогресу науки й технологій. Унаслідок цього вплив виробничих сил людства на природу призвів до перебільшення її здатності до відновлення. Єдиним шляхом виживання людини є перехід від суспільства споживання до ССР, коли прогрес науки та технологій має бути спрямований на гармонізацію буття людства та навколишнього середовища.

Йог: Головною перепоною для виживання людини розумної є її розум, який спонукає досліджувати й опановувати все більш глибокі таємниці буття з їх непередбачуваним і потенційно катастрофічним впливом на екосистему. І саме в цьому криються найбільші небезпеки (ядерна енергія, генна інженерія, штучний інтелект тощо). Тому перехід від суспільства споживання до ССР має стати тільки проміжним етапом на шляху до виживання людства на основі гармонізації буття кожної людини з навколишнім світом через медитацію, а не на основі досягнень науки та технологій.

Яке з наведених тверджень найбільш повно відбиває сутність розбіжностей у поглядах **філософа** та **йога**?

- А Екологічні загрози постали перед людством унаслідок прогресу науки й технологій.
- Б Ядерна енергія, генна інженерія та штучний інтелект загрожують існуванню людства.
- В Прогрес науки й технологій має забезпечити виживання людства як виду на Землі.
- Г Гармонія з навколишнім світом має стати найбільшою цінністю для кожної людини.

16. **Викладач інформатики:** Більшість студентів нашого факультету є кваліфікованими користувачами пакета комп'ютерної математики MathLab, а більшість із тих студентів, які є кваліфікованими користувачами пакета MathLab, є також кваліфікованими програмістами мовою Python.

Яке з наведених тверджень є логічним наслідком з інформації **викладача**?

- А Більшість студентів факультету одночасно є кваліфікованими користувачами пакета MathLab і кваліфікованими програмістами мовою Python.
- Б Кожен студент факультету є або кваліфікованим користувачем пакета MathLab, або кваліфікованими програмістом мовою Python.
- В Принаймні чверть студентів факультету є одночасно кваліфікованими користувачами пакета MathLab і кваліфікованими програмістами мовою Python.
- Г Принаймні чверть студентів факультету не є кваліфікованими програмістами мовою Python.

17. **Симпліціо:** Для утеплення оселі треба запобігти втратам тепла через стіни, стелю, вікна, підлогу. Як впливає з даних в інтернеті, сучасні матеріали дають змогу суттєво знизити втрати тепла завдяки утепленню: стін – до 20%, стелі – до 30%, вікон – до 10%, підлоги – до 15%. Таким чином, утрати тепла можна знизити на 75% (на суму відсотків зниження втрат тепла через різні конструктивні елементи оселі).
- Сальваті:** Якщо керуватися вашим міркуванням, то подальше зниження відсотка втрат удвічі приведе до зниження відсотка втрат на 150%, тобто оселя не тільки не буде втрачати тепло, а навпаки, накопичуватиме його.

З якою метою **Сальваті**, найімовірніше, навів логічний висновок із міркувань **Симпліціо**?

- А Продемонструвати хибність міркувань Симпліціо, логічно доводячи їх до абсурду.
- Б Навести приклад застосування міркувань Симпліціо в реальних умовах.
- В Показати Симпліціо, що через теплоізоляцію оселі можна досягти її обігріву.
- Г Узагальнити міркування Симпліціо.

18. **Скептик:** Істина – це уявна лінія, що ділить наші ілюзії на дві частини.

Яке з наведених тверджень є запереченням твердження **скептика**?

- А Деякі істини не є уявними лініями, що ділять наші ілюзії на дві частини.
- Б Будь-яка істина – це уявна лінія, що ділить наші ілюзії на дві частини.
- В Деякі істини є уявними лініями, що ділять наші ілюзії на дві частини.
- Г Кожна уявна лінія, що ділить наші ілюзії на дві частини, є істиною.

Завдання 19–27 стосуються ситуацій. Для виконання деяких завдань доцільно створювати графіки, діаграми тощо.

Прочитайте опис ситуації 1. Виконайте завдання 19–21, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 1

Упродовж суботи й неділі Марко планує зробити вісім хатніх справ: 1) приготувати їжу, 2) попрати речі, 3) попрасувати речі, 4) зробити прибирання у вітальні й спальні, 5) зробити прибирання у ванній кімнаті, 6) зробити прибирання на кухні, 7) помити вікна у всій квартирі, 8) скласти сезонний одяг. Марко витратить на кожну справу по одній годині й працюватиме в таких часових проміжках: з 10:00 до 11:00, з 12:00 до 13:00, з 14:00 до 15:00 та з 16:00 до 17:00.

Графік виконання справ має відповідати таким умовам:

1. Одночасно Марко робитиме тільки одну справу й виконуватиме її лише впродовж одного часового проміжку.
2. Приготувати їжу потрібно в суботу до 14:00.
3. Прасувати речі можна не раніше ніж через 3 години після завершення прання, але в той самий день, коли речі було випрано.
4. Марко буде мити вікна у всій квартирі в неділю.
5. Робити прибирання у ванній кімнаті, на кухні, у вітальні й у спальні Марко буде в один день, при цьому на кухні він прибиратиме в останню чергу.

19. Якщо сезонний одяг Марко складатиме в неділю, то коли він може прибирати на кухні?

- А у суботу з 14:00 до 15:00
- Б у суботу з 16:00 до 17:00
- В у неділю з 14:00 до 15:00
- Г у неділю з 16:00 до 17:00

20. Якщо Марко займається прасуванням у суботу з 14:00 до 15:00, то якою справою він буде займатися в суботу з 16:00 до 17:00?

- А приготування їжі
- Б прибирання у ванній кімнаті
- В миття вікон у всій квартирі
- Г складання сезонного одягу

21. Якщо прибиранням у ванній кімнаті Марко займатиметься в суботу, то коли він може займатися пранням речей?

- А у суботу з 10:00 до 11:00
- Б у суботу з 16:00 до 17:00
- В у неділю з 10:00 до 11:00
- Г у неділю з 16:00 до 17:00

Прочитайте опис ситуації 2. Виконайте завдання 22–24, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 2

Мандрівник Дорожко, готуючись вирушити в чергову подорож Ірдинськими болотами, замовив у постачальника 5 кг карамелі: горіхової – 1,4 кг, желевної – 1 кг, лікерної – 0,6 кг, медової – 1 кг, фруктовано-ягідної – 0,5 кг і шоколадної – 0,5 кг. Карамель кожного найменування він розфасував по 100 грамів в однакові герметичні пакети. Однак напередодні подорожі Дорожко вирішив, що така велика кількість солодоців може не найкращим чином вплинути на його здоров'я, то ж вирішив узяти із собою лише частину заздалегідь підготовленого. Оскільки ж усі пакети мали однаковісінький вигляд, а найменування сорту карамелі на них не було вказано, то в мандрівника виникла проблема з вибором: пакети довелося обирати наваання.

22. Якщо мандрівник вибере наваання один пакет, то яка ймовірність того, що в цьому пакеті виявиться медова карамель?

- А $\frac{1}{5}$
 Б $\frac{2}{5}$
 В $\frac{1}{6}$
 Г $\frac{1}{10}$

23. Яку найменшу кількість пакетів потрібно взяти мандрівникові, щоб серед них обов'язково виявилось хоча б по 100 г карамелі кожного найменування?

- А 36
 Б 38
 В 46
 Г 48

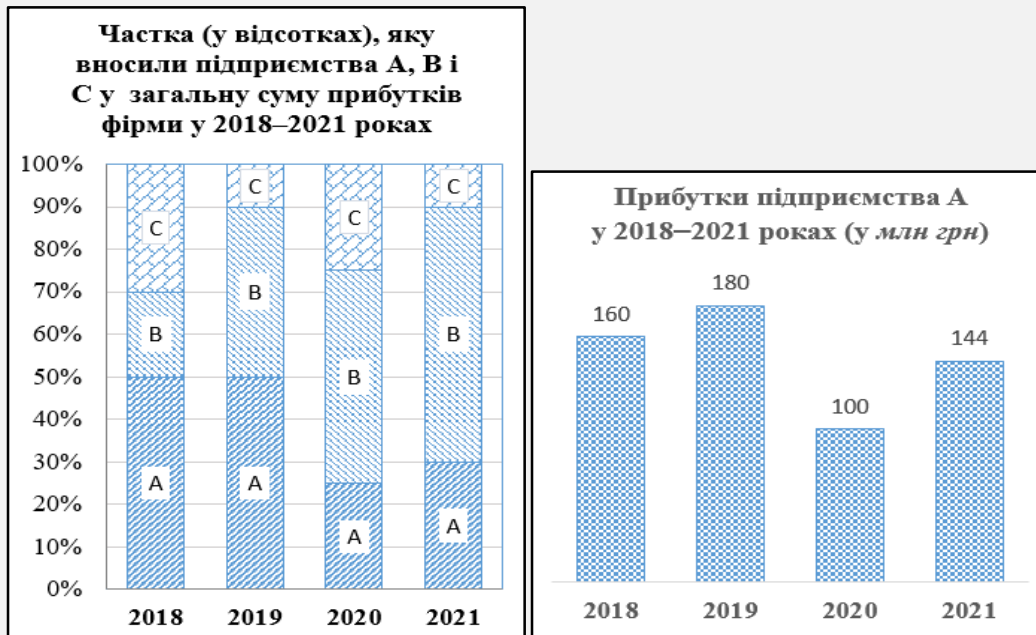
24. Яку найменшу кількість пакетів потрібно взяти мандрівникові, щоб серед них обов'язково виявилось хоча б 0,5 кг карамелі одного найменування?

- А 12
 Б 15
 В 24
 Г 25

Прочитайте опис ситуації 3. Виконайте завдання 25–27, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 3

До складу виробничої фірми «Вільний шлях» входять підприємства А, В і С. На діаграмах відображено частку (у відсотках), яку вносили підприємства А, В і С в загальну суму прибутків фірми у 2018–2021 роках, та наведено дані про прибутки (у млн грн), отримані підприємством А в ці роки.



25. У якому році прибуток підприємства А був найбільшим?

- А у 2018 році
- Б у 2019 році
- В у 2020 році
- Г у 2021 році

26. Який прибуток отримало підприємство С у 2018 році?

- А 48 млн грн
- Б 69 млн грн
- В 84 млн грн
- Г 96 млн грн

27. Ознайомтесь із твердженнями I–II. Яке / які з них істинне / істинні?

- I. Сумарний прибуток, отриманий підприємствами В і С у 2019 році, більший, ніж сумарний прибуток, отриманий ними в 2018 році.
- II. Прибуток, отриманий підприємством С у 2021 році, більший, ніж його прибуток у 2019 році.

- А лише I
- Б лише II
- В I та II
- Г немає істинних

1. Нобелівську премію з літератури 2020 року присудили 77-річній американській поетці Луїзі Глюк «за її безпомилковий поетичний голос, який із суворю красою робить індивідуальне існування (1) _____».

- (1) А банальним
 Б екзальтованим
 В універсальним
 Г ірреальним

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання перевіряють знання вступниками значень частовживаних, зокрема в текстах наукового та публіцистичного стилів, іншомовних слів і вміння добирати доречні мовні засоби, зважаючи на контекст, стиль, тип, жанр мовлення.

У завданнях потрібно заповнити пропуски, вибравши необхідне за змістом слово з-поміж чотирьох запропонованих варіантів. Для цього слід проаналізувати зміст речення, у якому пропущено лексичну одиницю.

У реченні йдеться про американську поетку, лауреатку Нобелівської премії Луїзу Глюк, поетичні твори якої розширюють межі буття людини, її внутрішній світ, до масштабів усього людства. У змісті висловлювання акцентовано на протиставленні індивідуального, такого, що стосується певної особи, і загальнолюдського, властивого всім на світі. З-поміж варіантів відповіді *банальний* (буденний, звичайний, неоригінальний), *екзальтований* (надміру збуджений, захоплений), *універсальний* (який охоплює всіх, всеосяжний), *ірреальний* (нереальний, уявний) у відповідних граматичних формах лише варіант *універсальний* відповідає смислово наповненню речення.

Правильна відповідь – В.

2. Джудит Батлер вважає, що з огляду на перформативний характер гендер не є чимось чітко визначеним, строгим і постійним. Гендер є флюїдним, (2) _____, адже такою є поведінка кожної людини за різних обставин. Певною мірою філософія навіть виступає проти визначення та класифікації гендерів, оскільки визначеність тягне за собою (3) _____.

- | | |
|--------------------|----------------------|
| (2) А перманентним | (3) А варіативність |
| Б мінливим | Б диверсифікованість |
| В випадковим | В нормативність |
| Г передбачуваним | Г гомогенність |

Обґрунтування правильної відповіді

Підзавдання 2 та 3 перевіряють знання питома українських та іншомовних слів, вміння добирати доречні мовні засоби, зважаючи на контекст.

Власне українське слово на місці пропуску 2 уточнює, конкретизує виражену іншомовним словом метафору *флюїдний* (рідино- або газоподібний) (у стосунку до *гендеру*) і водночас продовжує думку, висловлену в попередньому реченні: «...не є чимось чітко визначеним, строгим і постійним». З-поміж варіантів відповіді *перманентний* (сталий, постійний), *мінливий* (який швидко змінюється), *випадковий* (несподіваний, непередбачуваний), *передбачуваний* (очікуваний, прогнозований) у потрібних граматичних формах лише варіант *мінливий* відповідає контексту.

Отже, **правильна відповідь – Б.**

Слово на місці пропуску з в останньому реченні мікротексту позначає результат, те, до чого приводить «визначення й класифікація». Розглянемо значення запропонованих слів: *варіативність* – наявність варіантів, *диверсифікованість* – здатність поширювати діяльності на нові сфери, *нормативність* – відповідність нормі, *гомогенність* – однорідність за складом, походженням, властивостями. Виділення усталеного набору ознак, за якими здійснюється класифікація гендерів, вочевидь може призвести до формування і нав'язування норм, що, як зрозуміло із загального контексту, суперечить поглядам філософині.

Правильна відповідь – В.

3. Педагоги зауважують, що **(4)** _____ мислення певні труднощі в студентів викликає написання науково-дослідних робіт і виконання навчально-дослідних завдань, що потребують узагальненого **(5)** _____ засвоєння та викладення матеріалу або на основі його цілісного, або на підставі **(6)** _____ пізнання (від абстрактного до конкретного або від загального до одиничного).

- | | | |
|---------------------------------|-------------------------------------|-------------------------|
| (4) А через кліповість | (5) А логіко-формалізованого | (6) А часткового |
| Б завдяки кліповості | Б логіко-формального | Б елементарного |
| В із-за кліповості | В логічно формального | В узагальненого |
| Г зважаючи на кліповість | Г логічного й формального | Г послідовного |

Обґрунтування правильної відповіді

Підзавдання 4–6 орієнтовані на виявлення здатності дотримуватися норм літературної мови, а також свідоме, невимушене, цілеспрямоване, майстерне вживання мовних засобів залежно від мети й обставин спілкування.

Для того щоб обрати правильну прийменниково-іменникову конструкцію для заповнення пропуску 4, необхідно взяти до уваги зміст усього висловлювання. На підставі цього можна зробити висновок, що терміносполучення *кліпове мислення* вжито в негативному значенні, оскільки, зі слів педагогів, воно погано впливає на виконання студентами певних завдань. Саме тому прийменникова конструкція, яку вжито в реченні, має вказувати на причину негативного явища. Оскільки прийменник *завдяки* вживається для вказівки на чинник позитивних змін, варіант Б не може бути ключем. Конструкцію *зважаючи на* (варіант Г) використовують для означення одного із чинників, залежно від яких відбуваються певні дії або процеси, тому варіант Г також не може бути правильною відповіддю. Уживання прийменника *із-за* (варіант В) для означення причини та мети суперечить нормам сучасної української літературної мови. Замість нього рекомендовано вживати прийменник *через* (варіант А).

Отже, **правильна відповідь – А.**

На місце пропуску в підзавданні 5 необхідно вставити міжгалузевий термін, який використовують для позначення одного з методів дослідження. Серед запропонованих одиниць три варіанти (Б, В та Г) утворені в різний спосіб від термінів *логічний* (підпорядкований законам логіки) і *формальний* (зумовлений формою), а варіант А утворено складанням лексем *логічний* (підпорядкований законам логіки) і *формалізований* (поданий у формалізованому вигляді). Оскільки в тексті йдеться саме про узагальнені засвоєння й виклад наукового матеріалу, який передбачає заміну змістовних термінів символами або іншими одиницями вищого рівня абстрагування, то ключем може бути тільки *логіко-формалізований*.

Правильна відповідь – А.

Слово на місці пропуску б є характеристикою *пізнання*, яке може, відповідно до контексту, відбуватися від абстрактного до конкретного або від загального до одиничного. З-поміж запропонованих варіантів *часткове* (яке є окремою частиною, фрагментом чогось цілого, загального), *елементарне* (яке стосується тільки основ), *узагальнене* (яке увібрало в себе характерні риси, властиві багатьом предметам, явищам), *послідовне* (яке здійснюється кількома етапами, поступово) тільки слово *послідовний* відповідає контексту. Крім того, має бути враховано, що відповідний пропуск зроблено в межах синтаксичної конструкції з повторюваним сполучником (або...або), що забезпечує вираження ідеї протиставлення й вибору способу пізнання, яке, за словами автора, може бути або *цілісним* (певною мірою одноактним), або, відповідно, *послідовним* (тобто багатоактним): «...або на основі його цілісного, або на підставі **(6)** послідовного пізнання (від абстрактного до конкретного або від загального до одиничного)»).

Отже, **правильна відповідь – Г.**

4. «Похвала глупоті» Еразма Роттердамського написана від імені самої глупоти, яка **(7)** _____ вихваляє себе, адже саме вона **(8)** _____ всі боки людського життя, усі верстви й фахи і якби не вона, то людство вимерло б. Найщасливіші люди, які духом найближчі до тварин і **(9)** _____ розуму. Найкраще щастя – те, що ґрунтується на омани, бо воно коштує **(10)** _____.

- | | | | |
|-----------------------|----------------------|----------------------------|--------------------------|
| (7) А шляхетно | (8) А охоплює | (9) А відкриваються | (10) А найдорожче |
| Б голослівно | Б пронизує | Б уникають | Б найдешевше |
| В завзято | В оточує | В цураються | В найцінніше |
| Г справедливо | Г переплітає | Г віддаються | Г найдрібніше |

Обґрунтування правильної відповіді

Підзавдання 7–10 орієнтовані на виявлення здатності диференціювати тонкі смислові відтінки питомих українських слів, уживати доречні мовні одиниці, зважаючи на контекст, стиль, тип, жанр мовлення.

Для виконання підзавдань щодо запропонованого мікротексту важливо завважити таку його особливість: усе, що йде до сполучника *адже*, – це рамка (слова автора), а все, що йде після відповідного сполучника, – це переказування автором слів глупоти без оцінки того, що вона говорить.

Для того щоб обрати правильну відповідь на підзавдання 7, необхідно проаналізувати не тільки зміст речення, у якому пропущено слово (яке належить автору і є оцінним щодо слів самої глупоти у творі Еразма Роттердамського), а й подальший контекст (слова власне глупоти). Розглянемо запропоновані варіанти відповідей. Слово *шляхетно*, яке означає аристократично, благородно, не поєднується з опорним словом *вихваляє*, оскільки суперечить йому за змістом (вихваляння себе – ознака невихованості, відсутності гарних манер). Лексема *голослівно* (безпідставно) не відповідає подальшому контексту, адже «якби не вона, то людство вимерло б», а тому підстави для вихваляння в глупоти є, з її погляду. Слово *завзято* (енергійно, із захопленням) відповідає контексту якнайкраще, позаяк у наступних реченнях наведено широкий перелік позитивних рис глупоти, які вона приписує сама собі. І, нарешті, *справедливо* (достатньо підтверджено, обґрунтовано) передбачає подальше підкріплення фактами, аргументами причин для вихваляння, але перераховані далі ознаки не є логічними аргументами й незаперечними фактами, бо є лише самовихвалянням глупоти.

Правильна відповідь – В.

У підзавданні 8 з наведених дієслів необхідно обрати те, яке може поєднуватися зі сполукою «всі боки» й характеризувати дію, що поширюється на велику кількість людей («усі верстви й фахи»), суб'єктом якої (тобто дії) є глупота. Розглянемо варіанти відповідей: *охоплює* – поширюючись, огортає, оточує з боків; *пронизує* – проходить через що-небудь основною, провідною думкою (про тему, ідею і т. ін.); *оточує* – густо оповиває, окутує кого-, що-небудь з усіх боків; *переплітає* – обвиває чим-небудь гнучким або витким; оплітає. З-поміж запропонованих дієслів тільки лексема *охоплює* містить у своєму значенні ознаку *поширюється*, тобто охоплює різні групи людей.

Правильна відповідь – А.

На місце пропуску 9 необхідно вставити слово, яке вказуватиме на дію «найщасливіших» і водночас «найближчих духом до тварин» людей по відношенню до розуму. Необхідно також зважати на те, що «автором» цієї тези є глупота, яка намагається підкреслити свою значущість. Серед запропонованих варіантів дієслів у сполученні зі словом *розуму*, зокрема *відкриваються* (розкриваючись, стають доступними для проникнення розуму іззовні), *віддаються* (віддають себе під владу розуму), *уникають* (з певних причин не використовують розум, обходяться без нього) та *цураються* (не виявляють інтересу до розумової діяльності, зневажають розум), лексема *цураються* відповідає контексту якнайкраще, оскільки підкреслює зневажливе, презирливе ставлення до розуму.

Правильна відповідь – В.

Для того щоб обрати правильний варіант на місце пропуску 10, необхідно зважати на кілька факторів: ключ має сполучатися зі словом *коштує* та відповідати загальному контексту (вихвалянню глупоти). Варіанти В (*найцінніше*) та Г (*найдрібніше*) не задовольняють першу умову, оскільки не утворюють з дієсловом *коштує* змістовного словосполучення. Варіант А видається правдоподібним, оскільки щастя побудоване на омані, справді, може дорого коштувати, але ця теза суперечить другій умові – вихвалянню глупоти.

Правильна відповідь – Б.

Завдання 5-12 стосуються двох текстів. Відповідаючи на завдання, спирайтеся лише на інформацію з текстів, а не на відомості, які ви, можливо, знаєте з інших джерел.

Текст А

(1) Україні властивий патерналізм – політична практика, коли влада сприймає народ як «дитину», яка потребує «батьківської уваги», а населення очікує, що змінювати країну повинна саме влада. Статистика станом на 2018 р. демонструє: 30% українців хотіли б, щоб на чолі стояв диктатор. Але не тому, що їм подобається тиранія, а тому що «вождь» змінить усе самостійно. Значною мірою патерналізм став спадком СРСР, де було вирощено «людину радянську», або Homo Sovieticus.

(2) Цей термін не має єдиного визначення, але саме явище досліджують уже кілька десятиліть. Соціолог Л. Гудков у працях, які вже стали класикою, визначає, що цей тип людей характеризує:

1) **масоподібність**, або бажання «бути як усі»; 2) **пристосуванство й адаптація** до наявного соціального порядку, готовність вимагати менше; 3) **простота й обмеженість** в інтелектуальному та етичному планах; 4) **ієрархічність** – таким людям далеке поняття «еліти», вони певні, що як матеріальні блага, так і права людини, повага, інтелектуальні якості тощо розподіляють залежно від «посади» й «статусу»; 5) **хронічна невдоволеність** тим, що «дало життя»; 6) **невпевненість** у собі, оскільки через нерозвинутість державних інститутів у них немає відчуття соціальної захищеності, «стабільності», унаслідок чого виникає хронічний комплекс недооціненості; 7) **відчуття винятковості й зверхності**, яким «радянська людина» компенсує свою розчарованість і недооціненість;

8) **корумпованість** і, як результат, готовність терпіти жорстоке ставлення до себе з боку влади, причому ця корумпованість має різні сторони: не лише влада підкуповується, але й саме населення «продається» за привілеї.

(3) Людям, що сумують за Союзом чи вважають себе громадянами СРСР, характерні окремі ознаки «радянської людини». Але, на жаль, риси «гомосовєтікуса» притаманні значно ширшому колу українців. Крім того, «ностальгуючі» переважно мають низьку соціальну активність і не готові виходити на акції на підтримку своїх поглядів.

(4) Щоб у країні не переважали «гомосовєтікуси», потрібно змінювати політичну культуру. Науковці розрізняють чотири її типи: 1) **активна антидемократична**, характерна для епохи сталінізму; 2) **пасивна антидемократична**,

властива періоду застою, коли система ще тоталітарна, але захищати її «мовчазна більшість» вже не бажає; 3) **активна демократична**, характерна для розвинутих держав, де люди готові боротися за демократію та 4) **пасивна демократична**, коли декларують демократичні принципи, але для їх утілення немає критичної маси людей.

(5) Саме четвертий тип суттєво домінує нині в Україні. А активний антидемократичний переважає над активним демократичним. Простіше кажучи, в Україні живе більше прибічників сталінізму, ніж демократів, готових боротися за права людини. Одна лиш декомунізація чи, як кажуть у народі, «смерть старшого покоління» не виправить цього. Почати треба зі зламу всередині себе.

За Н. Судаковою

Текст Б

(6) У найзагальнішому сенсі під патерналізмом розуміють практику, коли індивід або соціальна група покладає відповідальність за індивідуальне / групове благополуччя на владних суб'єктів, відмовляється від самостійного прийняття рішень, самоорганізації в ситуаціях сприятливих соціальних взаємодій. Патерналізм є станом ціннісної свідомості, проявом ставлення індивіда й колективних соціальних акторів до системи та її владних радянської системи соціального забезпечення, коли від громадян вимагали послуху, а у відповідь забезпечували соціальний мінімум. Це базисні передумови для виживання, і люди до всього цього звикли. Коли вони їх утратили, це був неабиякий удар по свідомості, адже багато хто вважав, що держава зобов'язана забезпечувати соціальний захист. Крім того, дослідник бачить і більш глибоке коріння патерналізму у феодальному минулому з його кріпосництвом. Сукупно весь цей «досвід, із яким ми прийшли до створення незалежної держави, зумовив усі ті проблеми та труднощі, які ми тепер перетравлюємо».

(7) Як зазначає Є. Головаха, патерналізм характерний для громадян усіх пострадянських держав і є наслідком обережне ставлення до змін; небажання нести відповідальність тощо); соціальну політику держави, що передбачає різного роду соціальні пільги за загально низького рівня життя населення; акцентування в політичному дискурсі на допомозі, підтримці з боку держави; низький рівень оплати праці, що формує залежність від держдопомоги; низький рівень довіри між громадянами, що перешкоджає самоорганізації й призводить або до соціальної пасивності, або до корупційного вирішення питання з владою.

(8) Патерналізм в українському суспільстві не є адресним, він спрямований на будь-який орган влади, який здатен вирішити те чи те питання, попри недовіру громадян до всіх політичних інституцій. Це, скоріше, потреба, викликана низьким рівнем життя, невизначеністю, суспільними ризиками та політичним дискурсом і практиками турботи й опіки (як радянськими, так і сучасними), а не правило, звичай чи ментальна риса українського народу.

(9) Серед імовірних причин формування й відтворення патерналізму в Україні можна виокремити: пострадянські цінності в політичній культурі суспільства (потреба в стабільності, підтримці, допомозі; суб'єктів. Це складне й контроверсійне явище. З одного боку, воно сприяє розвитку в індивідів чи колективних акторів відчуття підтримки, захищеності, відсторонення від різних суспільних проблем, а з іншого, – пригнічує приватну ініціативу, налаштованість на самореалізацію, на чому будується громадянське суспільство.

(10) Зважаючи на зростання почуття соціальної відповідальності серед частини

населення, яка почала формуватися після подій Євромайдану кінця 2013 р. – початку 2014 р. і на сьогодні бере участь у різних формах самоорганізації, громадських ініціатив, контролі над владою та взаємодії з нею, можна припустити поступове зниження установок на патерналізм у вимірі ставлення індивіда до своєї ролі в суспільно-політичній системі України. Водночас в умовах сучасної кризи й суспільних ризиків патерналістські очікування громадян від самої системи залишатимуться високими, зокрема серед найменш забезпечених і найменш захищених верств суспільства.

За М. Колоколовою

5. Авторка *тексту А* наводить розлогий перелік ознак Homo Sovieticus (за Л. Гудковим) передусім для того, щоб

- А підтвердити думку, що патерналізм невикорінюваний
- Б показати, що патерналізм складне соціальне явище
- В переконати, що українцям притаманні всі ці ознаки
- Г інформувати про найбільш авторитетний перелік ознак

Обґрунтування правильної відповіді

Виконання завдання передбачає виявлення тестованими сформованості здатності узагальнювати інформацію, конденсувати її до рівня ідеї / центральної проблеми тексту, а також визначати авторську інтенцію щодо використання певної інформації чи способу подання відповідної інформації.

Наведені у варіантах відповіді проблеми висвітлено в текстах так.

Варіант А є неприйнятним, адже в абзаці 5 авторка окреслює умови, за яких патерналізм можна буде подолати.

Варіант В також не можна вважати правильним, оскільки авторка стверджує, що навіть «людям, що сумують за Союзом чи вважають себе громадянами СРСР, характерні окремі ознаки «радянської людини» (абзац 3).

Так само неправильним є варіант відповіді Г: хоча авторка посилається на роботи, що «вже стали класикою» (абзац 2), але не стверджує, що наведений перелік є вичерпним, і не уточнює зв'язків між поняттями «Homo Sovieticus» і «патерналізм».

Зважаючи на попереднє, правильним є варіант Б. Дійсно, завдяки пропонуванню в тексті розлогого переліку ознак Homo Sovieticus (за Л. Гудковим) авторці вдається якнайкраще показати, що патерналізм є складною, багатогранною проблемою.

Отже, **правильна відповідь – варіант Б.**

6. Стверджуючи, що патерналізм є контроверсійним явищем (абзац 6), авторка *тексту Б* має на увазі

- А протилежність цього явища індивідуалізму
- Б суперечливу природу цього явища
- В неузгодженість в інтерпретації цього явища
- Г багатогранність проявів цього явища

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання орієнтоване на виявлення тестованими здатності працювати з текстами як цілісністю, конденсовано представляти результати свого розуміння змісту прочитаного. За умовою завдання необхідно обрати один із запропонованих варіантів, який найбільш точно й вичерпно передає авторське розуміння контрверсійності (суперечливості, неоднозначності) патерналізму. Таке пояснення наведено наприкінці абзацу 6 тексту **Б**, де авторка, зокрема, пише про те, що патерналізм сприяє розвитку в людей відчуттів «підтримки, захищеності» та водночас пригнічує «приватну ініціативу» й «налаштованість на самореалізацію». У згаданому фрагменті не йдеться про прояви цього явища (варіант Г) або складність змістового наповнення терміна, тобто неузгодженість в інтерпретації явища (варіант В). Також указано, що патерналізм «сприяє розвитку в індивідів чи колективних акторів відчуття підтримки, захищеності, відсторонення від різних суспільних проблем», тобто частково сприяє індивідуалізму, а не є його протилежністю (варіант А). Отже, **правильна відповідь – варіант Б**.

7. Ключові слова, спільні для обох текстів, визначено в рядку

- А** захищеність, пасивність, корупція
- Б** диктатор, тоталітаризм, радянська система
- В** відповідальність, ризику, суспільство
- Г** патерналізм, влада, політична культура

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання орієнтоване на виявлення здатності визначати систему / мережу концептів (опорних слів, смислових домінант) тексту, яка є його своєрідним смисловим каркасом й у згорнутому вигляді репрезентує ту проблематику, яку порушує автор, і ті ідеї, які для нього є актуальними, а також порівнювати ці системи у двох тематично споріднених текстах, тобто в текстах, для яких частина стрижневих понять обов'язково є спільною. Фактично, такі завдання є завданнями на вимірювання рівня сформованості актуальної на сьогодні здатності працювати в пошукових системах, користуючись системою тегів – опорних / ключових слів. Розглянемо наявність мікротем, що відповідають наведеним ключовим словам, в *текстах А і Б*.

Варіант відповіді	Ключове слово	Текст А	Текст Б
А	захищеність	–	+
	пасивність	+	+
	корупція	+	+
Б	диктатор	+	–
	тоталітаризм	+	–
	радянська система	+	+
В	відповідальність	–	+
	ризик	–	+
	суспільство	+	+
Г	патерналізм	+	+
	влада	+	+
	політична культура	+	+

Отже, **правильна відповідь – варіант Г**.

8. Концептуально значуща відмінність між визначеннями поняття «патерналізм», наведеними авторкою *тексту А* в абзаці 1 та авторкою *тексту Б* в абзаці 6, криється в тому, що
- А** авторка тексту А дає визначення стосовно України, а авторка тексту Б – узагальнене.
 - Б** авторка тексту А наголошує на політичному аспекті поняття, а авторка тексту Б – на цьому не наголошує.
 - В** авторка тексту А розглядає патерналізм передусім крізь призму влади, а вже потім – людей, а авторка тексту Б – індивіда / групи.
 - Г** авторка тексту А пропонує коротку дефініцію, а авторка тексту Б – розлогу.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання орієнтоване на виявлення здатності визначати обсяг важливих понять, використаних у текстах, і встановлювати співвідношення обсягу одного або декількох понять (на рівні їхнього лексичного / термінологічного / експресивного / прагматичного значення). Правильну відповідь на тестове завдання можна обрати, безпосередньо порівнявши основний акцент, який авторки роблять у своїх дефініціях відповідного терміна. У *тексті А* у визначенні наголос зроблено на ролі влади: «Україні властивий патерналізм – політична практика, коли влада сприймає народ як “дитину”, яка потребує “батьківської уваги”...», – тобто саме влада є головним бенефіціаром формування в людей цієї риси. Натомість у *тексті Б* на патерналізм поглянуто через об’єктивування функції індивіда / соціальної групи, а не влади «...під патерналізмом розуміють практику, коли індивід або соціальна група покладає відповідальність за індивідуальне / групове благополуччя на владних суб’єктів...». В інших варіантах відповіді запропоновано відмінності у визначеннях, які не можна кваліфікувати як «концептуально значущі», про які запитувалося в умові завдання.

Отже, **правильна відповідь – варіант В.**

9. Авторки обох текстів погодилися б з усіма наведеними твердженнями, ОКРІМ
- А** Патерналізм в Україні значною мірою є спадком цілеспрямованої політики, що проводилася в СРСР.
 - Б** Україна унікальна за специфікою своїх патерналістських настроїв на пострадянському просторі.
 - В** Українська влада так чи так своїми діями підтримує патерналістську модель поведінки своїх громадян.
 - Г** Зміни в політичній культурі українців можливі передусім завдяки змінам в індивідуальній свідомості кожного.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання передбачає виявлення здатності тестованого визначати коло домінуючих проблем в окремих тематично пов’язаних текстах і зіставляти ці тексти в аспекті актуалізації в них цих проблем.

Наведені у варіантах відповіді проблеми висвітлено в текстах так:

Варіант відповіді А пропонує твердження, з якими б погодилися обидві авторки, адже і в *тексті А* (абзаци 1, 3), і в *тексті Б* (абзац 7) є суголосні цьому твердженню позиції.

У варіанті відповіді В також запропоновано твердження, відповідне позиціям обох авторок, висловлених ними у своїх текстах (у *тексті А* (абзац 1), у *тексті Б* (абзаци 8, 9)). Думка, відбита у твердженні варіанта відповіді Г, також прийнятна для обох авторок: у *тексті А* про це йдеться в абзацах 1, 3, а в *тексті Б* – в абзацах 7 та 9.

Натомість у варіанті Б наведено твердження, із яким би не погодилися авторки, адже в *тексті А* в абзаці 1 патерналізм розглянуто як явище, успадковане від СРСР, тож *не* унікальне, а в *тексті Б* (абзац 7) – як явище притаманне певним суспільствам у минулому.

Отже, **правильна відповідь – варіант Б.**

10. У *тексті Б*, на відміну від *тексту А*, НЕ актуалізовано мікротеми

- А історичні корені патерналістських настроїв серед частини українців
- Б небажання брати на себе відповідальність як ознака частини українців
- В неготовність значної частини громадян виявляти соціальну активність
- Г прихильність патерналістськи налаштованих українців до диктатури

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання передбачає виявлення здатності встановлювати логічні й смислові зв'язки між структурними елементами різних текстів і зіставляти ці тексти в аспекті актуалізації в них виокремлених елементів.

У *тексті Б* актуалізовано мікротеми «історичні корені патерналістських настроїв серед частини українців» (абзац 7), «небажання брати на себе відповідальність як ознака частини українців» (абзаци 6, 9), «неготовність значної частини громадян виявляти соціальну активність» (абзац 9). Однак у цьому тексті не йдеться про те, що патерналістськи налаштовані українці мають прихильність до диктатури. Отже, **правильною відповіддю є варіант Г.**

11. Авторка *тексту Б*, розмірковуючи про патерналістську свідомість, по-своєму акцентує увагу на всіх наведених нижче ознаках «гомо советікуса», згаданих у *тексті А* (абзац 2), ОКРІМ

- А пристосуванство й адаптація
- Б корумпованість
- В невпевненість у собі
- Г відчуття винятковості й зверхності

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання передбачає виявлення учасником тестування здатності на підставі прочитання тематично пов'язаних джерел інформації встановлювати ті аспекти змісту, що є спільними й відмінними для цих джерел.

У *тексті Б* акцентовано увагу на таких властивостях пострадянської людини:

- «пристосуванство й адаптація» як «готовність вимагати меншого»: «...патерналізм ... є наслідком радянської системи соціального забезпечення, коли від громадян вимагали послуху, а у відповідь забезпечували соціальний мінімум. Це базисні передумови для виживання, і люди до всього цього звикли» (абзац 7 *тексту Б*);
- «корумпованість», яка «призводить ... до корупційного вирішення питання з владою» (абзац 9);
- «невпевненість у собі, оскільки через нерозвинутість державних інститутів у них немає відчуття соціальної захищеності, “стабільності”, унаслідок чого виникає хронічний комплекс недооціненості» (абзац 2 *тексту А*): патерналізм як «потреба, викликана низьким рівнем життя, невизначеністю, суспільними ризиками та політичним дискурсом» (абзац 8 *тексту Б*).

Отже, **правильна відповідь – варіант Г**, адже в тексті Б не можна знайти вербалізації ідей про таку ознаку патерналізму як «відчуття винятковості й зверхності».

12. Частину населення, про яку згадує автор *тексту Б* на початку абзацу 10, можна кваліфікувати за виокремленими в *тексті А* категоріями громадян залежно від політичної культури (абзац 4) як
- А активний антидемократичний тип
 - Б активний демократичний тип
 - В пасивний антидемократичний тип
 - Г пасивний демократичний тип

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання орієнтоване на виявлення тестованими здатності працювати з тематично пов'язаними текстами з метою вичленування з них однорідної інформації щодо певного феномену, а також спроможності кваліфікувати та класифікувати певні явища, факти, об'єкти тощо.

В абзаці 10 *тексту Б* йдеться про частину населення, «яка почала формуватися після подій Євромайдану кінця 2013 р. – початку 2014 р. і на сьогодні бере участь у різних формах самоорганізації, громадських ініціатив, контролі над владою та взаємодії з нею», тобто про людей, які активно відстоюють свою громадянську позицію, що відповідає опису активного демократичного типу громадян, схарактеризованому в *тексті А*.

Правильна відповідь – варіант Б.

**Завдання 13–18 стосуються міркувань, викладених у мікротекстах.
Для виконання завдань варто спиратися лише на інформацію, наведену в мікротекстах.**

13. **Фермер:** У довгостроковій перспективі використання фермерами інсектицидів є контрпродуктивним. Оскільки стійкість комах до інсектицидів зростає залежно від тривалості використання їх, фермери вимушені застосовувати все більшу й більшу кількість дорогих інсектицидів для боротьби з комахами-шкідниками.

У якому з наведених варіантів найбільш точно розкрито роль твердження в аргументації **фермера** про те, що фермери вимушені використовувати все більшу й більшу кількість дорогих інсектицидів для боротьби з комахами-шкідниками?

- А Це висновок з аргументації фермера, але не єдиний із них (можливих).
- Б Це твердження, для якого в аргументації фермера надано причинове обґрунтування і яке само використане як безпосереднє обґрунтування висновку з аргументації фермера.
- В Це твердження використано як безпосереднє обґрунтування проміжного твердження, яке своєю чергою використано як безпосереднє обґрунтування головного висновку з аргументації.
- Г Це визначення феномена, для якого висновок з аргументації фермера надає безпосереднє причинове обґрунтування.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання такого типу передбачають виявлення учасником тестування здатності аналізувати структуру аргументації: визначати тезу (висновок, який необхідно обґрунтувати), аргументи й спосіб (форму, метод) обґрунтування.

Проаналізуємо аргументацію фермера. Тезою є твердження про те, що «в довгостроковій перспективі використання фермерами інсектицидів є контрпродуктивним». Для обґрунтування цієї тези фермер використовує аргументи:

- аргумент 1: стійкість комах до інсектицидів зростає залежно від тривалості використання інсектицидів;
- аргумент 2: фермери змушені застосовувати все більшу й більшу кількість дорогих інсектицидів для боротьби з комахами-шкідниками.

Методом обґрунтування є дедуктивні міркування, у яких аргументи й висновки пов'язані відношенням логічного слідування. Міркування фермера мають таку форму:

$$\text{аргумент 1} \xrightarrow{\text{слідуює}} \text{аргумент 2} \xrightarrow{\text{слідуює}} \text{теза.}$$

У завданні необхідно розкрити роль твердження, яке є аргументом 2 в аргументації фермера. Розглянемо варіанти відповідей.

Варіант А є неправильним, оскільки в ньому стверджується, що аргумент 2 є висновком з аргументації фермера. Це не так, тому що висновком є твердження про те, що в довгостроковій перспективі використання фермерами інсектицидів є контрпродуктивним.

Варіант В є неправильним, оскільки передбачає таку форму міркувань фермера:

$$\text{аргумент 2} \xrightarrow{\text{слідуює}} \text{аргумент 1} \xrightarrow{\text{слідуює}} \text{теза,}$$

що не відповідає умові.

Варіант Г є неправильним, позаяк описує таку форму міркувань фермера:

$$\text{аргумент 1} \xrightarrow{\text{слідуює}} \text{теза} \xrightarrow{\text{слідуює}} \text{аргумент 2,}$$

що також не відповідає умові.

На противагу попереднім варіантам, у варіанті Б вказано, що аргумент 2 є проміжним висновком, для якого існує обґрунтування (аргумент 1) і з якого робиться висновок (теза). Це відповідає формі міркувань фермера. Отже, **варіант Б – правильна відповідь**.

14. **Археолог:** Стародавня кам'яна будівля на місці нашого розкопу була складена з трьох порід каменю: кварцу, граніту й вапняку. З-поміж них тільки вапняк був природним каменем у цій місцевості. У більшості будівель нашого розкопу вапняк було використано як єдиний тип каменю, і ці будівлі використовували як людське житло. Тому, вірогідно, ця стародавня будівля не була людським житлом.

Який із наведених фактів, якщо він дійсно має місце, посилює аргументацію **археолога**?

- А Більшість будівель на місці розкопу, які використовували як людське житло, було побудовано, принаймні частково, із використанням вапняку.
- Б Більшість будівель на місці розкопу, які не були людським житлом, було побудовано, принаймні частково, із використанням каменю, який не був природним у цій місцевості.
- В Більшість будівель на місці розкопу, які було побудовано з каменю, що не був природним у цій місцевості, не були побудовані з використанням кварцу й граніту одночасно.
- Г Більшість будівель на місці розкопу використовували як людське житло.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання перевіряє вміння аналізувати аргументацію, визначати, які факти можуть посилити / послабити аргументацію, збільшити / зменшити вірогідність модальних суджень.

Розглянемо аргументацію археолога. Вона стосується таких груп об'єктів:

- будівлі, побудовані тільки з вапняку;
- будівлі, побудовані з використанням інших порід каменю;
- будівлі, які використовували як людське житло;
- нежитлові будівлі.

Водночас множина всіх кам'яних будівель археологічного розкопу складається з двох частин: більша частина – будівлі тільки з вапняку; менша частина – будівлі, побудовані з використанням інших порід каменю.

З аргументації археолога випливає, що всі будівлі, побудовані тільки з вапняку, використовували як людське житло. Археолог також стверджує, що стародавня будівля, побудована з трьох видів каменю, вірогідно не була людським житлом.

Розглянемо запропоновані варіанти відповіді й визначимо серед них той, який може підсилити аргументацію археолога.

Варіант А є неправильним, оскільки в ньому стверджується, що більшу частину будівель, які використовували як людське житло, становили будівлі, при побудові яких використовували вапняк (тобто всі будівлі, побудовані тільки з вапняку, і частина будівель, побудована з кількох порід каменю). Тобто факт А не додає нової інформації до аргументації археолога, а впливає з неї.

У варіанті Б зазначено, що при побудові більшості будівель на місці розкопу, які не були людським житлом, було використано породи каменю відмінні від вапняку, оскільки, за твердженням археолога, вапняк був єдиним природним каменем для цієї місцевості. Цей факт доповнює інформацію щодо нежитлових будівель на місці розкопу й збільшує вірогідність висновку археолога.

Варіант В – неправильна відповідь, тому що в ній схарактеризовано тільки використання різних порід каменю і не згадано нічого про житлові або нежитлові будівлі, тобто ця інформація не допомагає кваліфікувати будівлю, побудовану з трьох порід каменю, як нежитлову.

Варіант відповіді Г також є неправильним, оскільки постулює, що більшість будівель на місці розкопу використовували як людське житло, тобто частка нежитлових будівель є меншою за 0,5. Це може послабити, а не підсилити аргументацію археолога.

Отже, **варіант Б – правильна відповідь.**

15. Філософ: Ідея суспільства сталого розвитку (ССР) виникла на тлі небувалих екологічних загроз, які постали перед людством у результаті прогресу науки й технологій. Унаслідок цього вплив виробничих сил людства на природу призвів до перебільшення її здатності до відновлення. Єдиним шляхом виживання людини є перехід від суспільства споживання до ССР, коли прогрес науки та технологій має бути спрямований на гармонізацію буття людства та навколишнього середовища.

Йог: Головною перепорою для виживання людини розумної є її розум, який спонукає досліджувати й опановувати все більш глибокі таємниці буття з їх непередбачуваним і потенційно катастрофічним впливом на екосистему. І саме в цьому криються найбільші небезпеки (ядерна енергія, генна інженерія, штучний інтелект тощо). Тому перехід від суспільства споживання до ССР має стати тільки проміжним етапом на шляху до виживання людства на основі гармонізації буття кожної людини з навколишнім світом через медитацію, а не на основі досягнень науки та технологій.

Яке з наведених тверджень найбільш повно відбиває сутність розбіжностей у поглядах **філософа** та **йога**?

- А** Екологічні загрози постали перед людством унаслідок прогресу науки й технологій.
- Б** Ядерна енергія, генна інженерія та штучний інтелект загрожують існуванню людства.
- В** Прогрес науки й технологій має забезпечити виживання людства як виду на Землі.
- Г** Гармонія з навколишнім світом має стати найбільшою цінністю для кожної людини.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання перевіряє вміння порівнювати й аналізувати різні аргументи та форми аргументації, виявляти твердження, які відображають спільні риси або розбіжності в аргументаціях і висновках учасників комунікації.

У завданні необхідно знайти твердження, яке найбільш повно відбиває сутність розбіжностей в аргументаціях філософа та йога.

Варіант А є неправильним, оскільки думку про те, що «екологічні загрози постали перед людством унаслідок прогресу науки й технологій», прямо формулює філософ (речення 1 аргументації філософа) і підтримує йог (речення 1 аргументації йога).

Варіант Б є неправильним, позаяк тезу про загрозу ядерної енергії, генної інженерії та штучного інтелекту формулює йог (речення 2 аргументації йога) й не розглядає у своїй аргументації філософ.

Варіант Г також є неправильним, оскільки ідею гармонізації з навколишнім світом формулює йог (речення 3 аргументації йога) і підтримує філософ (речення 3 аргументації філософа).

У варіанті В зазначено, що «прогрес науки й технологій має забезпечити виживання людства як виду на Землі». Цю тезу підтримує філософ (речення 3 аргументації філософа) й заперечує йог: «...перехід від суспільства споживання до ССР має стати тільки проміжним етапом на шляху до виживання людства ... через медитацію, а не на основі досягнень науки та технологій».

Отже, **правильна відповідь – варіант В.**

- 16. Викладач інформатики:** Більшість студентів нашого факультету є кваліфікованими користувачами пакета комп'ютерної математики MathLab, а більшість із тих студентів, які є кваліфікованими користувачами пакета MathLab, є також кваліфікованими програмістами мовою Python.

Яке з наведених тверджень є логічним наслідком з інформації **викладача**?

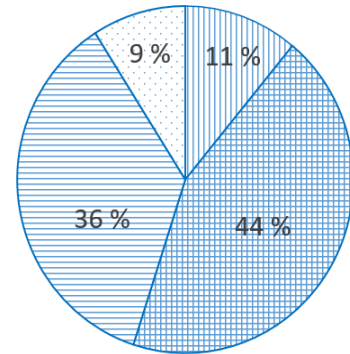
- А** Більшість студентів факультету одночасно є кваліфікованими користувачами пакета MathLab і кваліфікованими програмістами мовою Python.
- Б** Кожен студент факультету є або кваліфікованим користувачем пакета MathLab, або кваліфікованими програмістом мовою Python.
- В** Принаймні чверть студентів факультету є одночасно кваліфікованими користувачами пакета MathLab і кваліфікованими програмістами мовою Python.
- Г** Принаймні чверть студентів факультету не є кваліфікованими програмістами мовою Python.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання перевіряє вміння робити логічні висновки на основі дедуктивних міркувань, визначати припущення й помилки в аргументації, а також оцінювати обґрунтованість висновків на основі аналізу аргументів.

Розглянемо приклад. Нехай 55% (більшість) студентів факультету є кваліфікованими користувачами MathLab, 80% студентів факультету є кваліфікованими програмістами мовою Python. При цьому 44% студентів факультету володіють MathLab і Python одночасно. Ці студенти становлять більшість із кваліфікованих користувачів пакета MathLab. У результаті отримуємо такий розподіл студентів (див. рисунок):

- 44 % володіють MathLab і Python;
- тільки MathLab володіють 55% - 44% = 11%;
- тільки Python володіють 80% - 44% = 36%;
- не володіють ані MathLab, ані Python
 $100\% - 44\% - 11\% - 36\% = 9\%$.



Отже, для наведеного прикладу виконуються всі умови, зазначені в інформації викладача.

- MathLab
- Python
- MathLab і Python
- Hi MathLab, ні Python

Наведений приклад демонструє неправильність варіантів А, Б і Г.

Варіант А є неправильним, оскільки тільки 44% студентів володіють одночасно MathLab і Python.

Варіант Б є неправильним, позаяк 9% студентів не володіють ані MathLab, ані Python.

Варіант Г є неправильним, оскільки тільки 20% студентів не володіють мовою Python.

Варіант В – правильна відповідь. З інформації викладача випливає, що частка студентів, які є користувачами MathLab, є більшою за 0,5 (50%) від загальної кількості студентів. Водночас частка програмістів мовою Python є більшою за 0,5 (50%) від користувачів MathLab. Отже, частка тих, хто одночасно є користувачами MathLab і програмістами мовою Python, від загальної кількості студентів є більшою за 0,25 (25%).

17. **Симпліціо:** Для утеплення оселі треба запобігти втратам тепла через стіни, стелю, вікна, підлогу. Як впливає з даних в інтернеті, сучасні матеріали дають змогу суттєво знизити втрати тепла завдяки утепленню: стін – до 20%, стелі – до 30%, вікон – до 10%, підлоги – до 15%. Таким чином, утрати тепла можна знизити на 75% (на суму відсотків зниження втрат тепла через різні конструктивні елементи оселі).

Сальваті: Якщо керуватися вашим міркуванням, то подальше зниження відсотка втрат удвічі приведе до зниження відсотка втрат на 150%, тобто оселя не тільки не буде втрачати тепло, а навпаки, накопичуватиме його.

З якою метою **Сальваті**, найімовірніше, навів логічний висновок із міркувань **Симпліціо**?

- А Продемонструвати хибність міркувань Симпліціо, логічно доводячи їх до абсурду.
- Б Навести приклад застосування міркувань Симпліціо в реальних умовах.
- В Показати Симпліціо, що через теплоізоляцію оселі можна досягти її обігріву.
- Г Узагальнити міркування Симпліціо.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання орієнтоване на перевірку вміння ідентифікувати / застосовувати методи та принципи в аргументації, оцінювати їх валідність та обґрунтованість.

У завданні необхідно визначити мету міркувань Сальваті, який використовує метод міркувань Симпліціо для обґрунтування нової тези.

Розглянемо аргументацію Симпліціо. Він розглядає такі аргументи:

- 1) якщо зробити термоізоляцію стін, то можна знизити втрати тепла до 20%;
- 2) якщо зробити термоізоляцію стелі, можна знизити втрати тепла до 30%;
- 3) якщо зробити термоізоляцію вікон, то можна знизити втрати тепла до 10%;
- 4) якщо зробити термоізоляцію підлоги, то можна знизити втрати тепла до 15%.

Із цих аргументів Симпліціо виводить тезу: втрати тепла оселі можна знизити на 75%.

Аргументи й теза Симпліціо загалом не є хибними. Хибним є сам метод міркувань, у ході якого Симпліціо вважає, що події, які забезпечують зниження втрат тепла на певний відсоток, є незалежними (тобто, утеплити, наприклад, стіни, ми жодним чином не впливаємо на втрати тепла через стелю або підлогу). Це приводить Симпліціо до хибного висновку, що для розрахунку загального зниження втрат тепла оселі відсотки зниження втрат через різні конструкції оселі можна додавати.

Розглянемо запропоновані варіанти відповідей.

Варіант А є правильним, оскільки Сальваті обґрунтовує хибність методу міркувань Симпліціо за допомогою прикладу правильних даних, для яких правило Симпліціо дає очевидно хибний результат.

Варіант Б є неправильним, оскільки Сальваті не використовує міркування Симпліціо для того, щоб розглянути приклад утеплення оселі в реальних умовах.

Варіант В є неправильним, оскільки міркування Сальваті не є демонстрацією (обґрунтуванням) тези про можливість обігріву оселі за рахунок теплоізоляції. Він починає свої міркування словами: «Якщо керуватися вашим міркуванням...», тобто наголошує на тому, що він використовує метод міркувань Симпліціо, щоб отримати тезу, яка загалом може й не бути істинною.

Варіант Г є неправильним, позаяк Сальваті не узагальнює міркування Симпліціо, а розглядає інші (аналогічні) аргументи, які є одним з варіантів аргументації подібного типу.

Отже, **правильна відповідь – варіант А.**

18. Скептик: Істина – це уявна лінія, що ділить наші ілюзії на дві частини.

Яке з наведених тверджень є запереченням твердження **скептика**?

- А** Деякі істини не є уявними лініями, що ділять наші ілюзії на дві частини.
- Б** Будь-яка істина – це уявна лінія, що ділить наші ілюзії на дві частини.
- В** Деякі істини є уявними лініями, що ділять наші ілюзії на дві частини.
- Г** Кожна уявна лінія, що ділить наші ілюзії на дві частини, є істиною.

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання перевіряє вміння виконувати операції над висловленнями, знаходити еквівалентні висловлювання або будувати заперечення. Завдання такого типу передбачають виявлення учасником тестування здатності аналізувати різні типи тверджень (часткові і загальні, стверджувальні і заперечні), коректно застосовувати логічні операції, формалізувати твердження та аналізувати їхню логічну структуру.

Завдання полягає в тому, щоб незалежно від трактування складних філософських понять («істина», «уява», «лінія», «ілюзії»), якими оперує скептик, вибрати із запропонованих варіантів заперечення твердження скептика. Це означає обрати з наведених варіантів такий,

що разом із твердженням скептика утворить пару, у якій з істинності одного твердження обов'язково випливатиме хибність іншого.

Розглянемо твердження. Воно містить дві групи об'єктів:

- 1) усе, що є істиною;
- 2) усі уявні лінії, що ділять наші ілюзії на дві частини.

Зауважимо, що характеристика уявної лінії як такої, що ділить наші ілюзії на дві частини, не впливає на логічну структуру твердження, тому надалі будемо вживати скорочену назву *уявна лінія*.

За умовою зв'язок між цими об'єктами можна сформулювати так: *кожен об'єкт, що є істиною, є уявною лінією*.

Розглянемо варіанти відповідей.

У варіанті А зазначено, що *існують об'єкти, які є істинами і не є уявними лініями*. Якщо твердження умови істинне, то твердження А хибне. І навпаки, якщо твердження А істинне, то це означає, що *не всі об'єкти, що є істинами, є уявними лініями*, що суперечить твердженню умови. Відповідно, **варіант А є правильним**.

Перевіримо інші варіанти відповідей.

Твердження, наведене у варіанті Б, може бути сформульовано так: *будь-який об'єкт, який є істиною, є уявною лінією*, що є еквівалентом твердження скептика, а отже, не є його запереченням. Варіант Б є неправильним.

Варіант В також є неправильним, оскільки в ньому вказано, що *існують такі об'єкти, що є істинами й уявними лініями*. Якщо твердження умови істинне, то твердження В також є істинним, а отже, є його наслідком, а не запереченням.

У варіанті Г зазначено, що *не існує об'єктів, які є уявними лініями, але не є істинами*. Твердження Г може бути як істинним (якщо об'єкт є істиною та уявною лінією), так і хибним (якщо об'єкт є уявною лінією, але не є істиною). Це означає, що твердження Г не є запереченням твердження скептика. Отже, варіант Г є неправильним.

Завдання 19–27 стосуються ситуацій. Для виконання деяких завдань доцільно створювати графіки, діаграми тощо.

Прочитайте опис ситуації 1. Виконайте завдання 19–21, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 1

Упродовж суботи й неділі Марко планує зробити вісім хатніх справ: 1) приготувати їжу, 2) попрати речі, 3) попрасувати речі, 4) зробити прибирання у вітальні й спальні, 5) зробити прибирання у ванній кімнаті, 6) зробити прибирання на кухні, 7) помити вікна у всій квартирі, 8) скласти сезонний одяг. Марко витратить на кожну справу по одній годині й працюватиме в таких часових проміжках: з 10:00 до 11:00, з 12:00 до 13:00, з 14:00 до 15:00 та з 16:00 до 17:00.

Графік виконання справ має відповідати таким умовам:

1. Одночасно Марко робитиме тільки одну справу й виконуватиме її лише впродовж одного часового проміжку.
2. Приготувати їжу потрібно в суботу до 14:00.
3. Прасувати речі можна не раніше ніж через 3 години після завершення прання, але в той самий день, коли речі було випрано.
4. Марко буде мити вікна у всій квартирі в неділю.
5. Робити прибирання у ванній кімнаті, на кухні, у вітальні й у спальні Марко буде в один день, при цьому на кухні він прибиратиме в останню чергу.

Пояснення до ситуації 1

Завдання цього блоку перевіряють уміння визначати структуру скінченних множин, які задовольняють задані умови.

Формалізувати зміст умов ситуації 1 можна у вигляді таблиці (знаки «+» позначають часові проміжки, у які Марко зможе виконати дію; знаки «-» із заливкою – часові проміжки, у які виконання дії неможливе; порожні клітинки означають, що у відповідний проміжок часу виконання певної дії є можливим (може стояти як «+», так і «-»)):

		Приготувати їжу	Попрати речі	Попрасувати речі	Зробити прибирання у вітальні й спальні	Зробити прибирання у ванній кімнаті	Зробити прибирання на кухні	Помити вікна	Скласти сезонний одяг
			В один день, через 3 години		В один день, кухня – остання				
Сб	з 10:00 до 11:00	+		-			-	-	
	з 12:00 до 13:00	+		-			-	-	
	з 14:00 до 15:00	-	-					-	
	з 16:00 до 17:00	-	-		-	-		-	
	з 10:00 до 11:00	-		-			-	+	
Нд	з 12:00 до 13:00	-		-			-	+	
	з 14:00 до 15:00	-	-					+	
	з 16:00 до 17:00	-	-		-	-		+	

Оскільки прасувати речі можна тільки через 3 години після завершення прання, але в той самий день, коли речі були випрані (умова 3), прання необхідно здійснити до 14-ї години, а прасування – після.

Прибирання у ванній кімнаті, на кухні, у вітальні й у спальні необхідно зробити в один день, водночас на кухні Марко прибиратиме в останню чергу (умова 5). Відповідно прибирання на кухні не можна зробити до 14-ї години, а в останній часовий проміжок (з 16:00 до 17:00) не можуть бути здійснені прибирання у ванній кімнаті, у вітальні й у спальні.

19. Якщо сезонний одяг Марко складатиме в неділю, то коли він може прибирати на кухні?

- А** у суботу з 14:00 до 15:00
- Б** у суботу з 16:00 до 17:00
- В** у неділю з 14:00 до 15:00
- Г** у неділю з 16:00 до 17:00

Обґрунтування правильної відповіді

За умови, яку наведено в завданні, на неділю припадають миття вікон, складання одягу й прання з прасуванням, оскільки три послідовні прибирання в неділю здійснити неможливо. Тож у суботу Марко займатиметься такими хатніми справами: приготування їжі, прибирання у вітальні й спальні, прибирання у ванній кімнаті та прибирання на кухні. Відповідно до умови 5 останнім буде прибирання на кухні з 16:00 до 17:00.

Отже, **правильна відповідь – Б.**

20. Якщо Марко займається прасуванням у суботу з 14:00 до 15:00, то якою справою він буде займатися в суботу з 16:00 до 17:00?
- А приготування їжі
 - Б прибирання у ванній кімнаті
 - В миття вікон у всій квартирі
 - Г складання сезонного одягу

Обґрунтування правильної відповіді

Проаналізуємо вплив умови, наведеної в завданні, на можливі варіанти відповіді (принагідно зазначимо, що умову з попереднього завдання (тобто завдання 19) НЕ ВРАХОВУЄМО, оскільки кожне завдання вносить додаткові умови до вихідної ситуації).

Якщо прасування заплановано на суботу з 14:00 до 15:00, можемо точно визначити інші справи в цей день: прання (з 10:00 до 11:00), яке відповідно до умови 3 має закінчитися за 3 години до прасування; приготування їжі (з 12:00 до 13:00); складання сезонного одягу (з 16:00 до 17:00). Мити вікна (умова 4) й прибирати (недостатня кількість часових проміжків для трьох послідовних прибирань у суботу) Марко буде в неділю.

Отже, **правильна відповідь – варіант Г.**

21. Якщо прибиранням у ванній кімнаті Марко займатиметься в суботу, то коли він може займатися пранням речей?
- А у суботу з 10:00 до 11:00
 - Б у суботу з 16:00 до 17:00
 - В у неділю з 10:00 до 11:00
 - Г у неділю з 16:00 до 17:00

Обґрунтування правильної відповіді

Якщо Марко готуватиме (умова 2) й прибиратиме в суботу (відповідно до умови 5 всі три прибирання Марко робитиме в один день), то прати й прасувати йому доведеться в неділю. Отже, варіанти А й Б не можуть бути правильною відповіддю. Прати після 14:00 в неділю Марко не може, оскільки білизна не встигне висохнути для прасування (варіант Г не відповідає умові 3).

Правильна відповідь – варіант В.

Прочитайте опис ситуації 2. Виконайте завдання 22–24, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 2

Мандрівник Дорожко, готуючись вирушити в чергову подорож Ірдинськими болотами, замовив у постачальника 5 кг карамелі: горіхової – 1,4 кг, желевної – 1 кг, лікерної – 0,6 кг, медової – 1 кг, фруктовো-ягідної – 0,5 кг і шоколадної – 0,5 кг. Карамель кожного найменування він розфасував по 100 грамів в однакові герметичні пакети. Однак напередодні подорожі Дорожко вирішив, що така велика кількість солодоців може не найкращим чином вплинути на його здоров'я, то ж вирішив узяти із собою лише частину заздалегідь підготовленого. Оскільки ж усі пакети мали однаковісінький вигляд, а найменування сорту карамелі на них не було вказано, то в мандрівника виникла проблема з вибором: пакети довелося обирати навмання.

Пояснення до ситуації 2

Завдання до ситуації 2 спрямовані на перевірку вміння розв'язувати прості задачі комбінаторного змісту, на визначення ймовірності подій.

22. Якщо мандрівник вибере навмання один пакет, то яка ймовірність того, що в цьому пакеті виявиться медова карамель?

А $\frac{1}{5}$

Б $\frac{2}{5}$

В $\frac{1}{6}$

Г $\frac{1}{10}$

Обґрунтування правильної відповіді

Оскільки всі сорти карамелі розфасовано в пакетики однакової маси, ймовірність обрати навмання пакетик певного найменування пропорційна масі карамелі цього найменування по відношенню до загальної маси солодоців. Мандрівник купив 5 кг карамелі, з якої медової – 1 кг. Тож ймовірність того, що в обраному навмання пакетикі буде саме медова карамель – $\frac{1}{5}$.
Правильна відповідь – А.

23. Яку найменшу кількість пакетів потрібно взяти мандрівникові, щоб серед них обов'язково виявилось хоча б по 100 г карамелі кожного найменування?

А 36

Б 38

В 46

Г 48

Обґрунтування правильної відповіді

Щоб визначити найменшу кількість пакетиків, серед яких **ОБОВ'ЯЗКОВО** буде хоча б по 100 г карамелі кожного найменування, уявімо **найгірший** з можливих сценаріїв. Він буде таким: спочатку обрано 14 пакетиків горіхової карамелі (1,4 кг), по 10 – желейної (1 кг) і медової (1 кг), а також 6 – лікерної (0,6 кг). Щоб отримати необхідний результат, потрібно також узяти 5 пакетиків одного найменування з тих, що залишилися (або 5 пакетиків фруктовো-ягідної (0,5 кг), або 5 – шоколадної (0,5 кг)). Тільки наступний пакетик гарантовано приведе до очікуваного результату. Розрахунки будуть такими: $14 + 10 + 10 + 6 + 5 + 1 = 46$.
Правильна відповідь – В.

24. Яку найменшу кількість пакетів потрібно взяти мандрівникові, щоб серед них обов'язково виявилось хоча б 0,5 кг карамелі одного найменування?

А 12

Б 15

В 24

Г 25

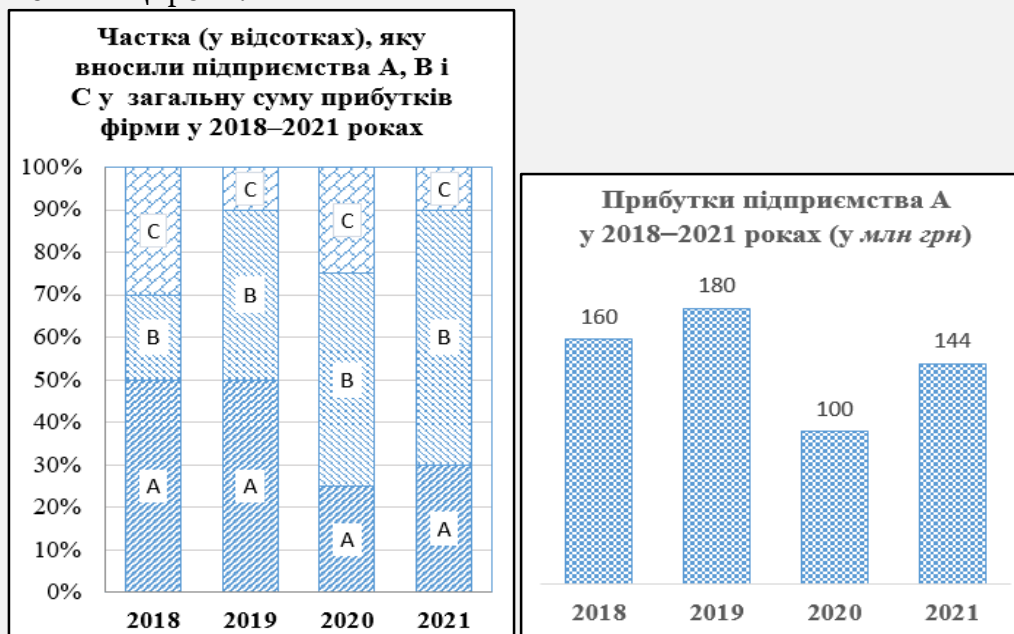
Обґрунтування правильної відповіді

Як і під час виконання попереднього, у цьому завданні необхідно уявити **найгірший** з можливих сценаріїв, за якого **ОБОВ'ЯЗКОВО** виявиться 5 пакетиків (0,5 кг) карамелі одного найменування. Це випадок, коли спочатку буде обрано по чотири пакетики кожного найменування у довільному порядку (шість найменувань, $6 \times 4 = 24$). Для виконання умови достатньо взяти ще 1 пакетик будь-якого найменування.
Правильна відповідь – Г.

Прочитайте опис ситуації 3. Виконайте завдання 25–27, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 3

До складу виробничої фірми «Вільний шлях» входять підприємства А, В і С. На діаграмах відображено частку (у відсотках), яку вносили підприємства А, В і С в загальну суму прибутків фірми у 2018–2021 роках, та наведено дані про прибутки (у млн грн), отримані підприємством А в ці роки.



Пояснення до ситуації 3

Усі три завдання до ситуації 3 спрямовані на перевірку вмінь опрацювати й аналізувати дані, що представлені у формі таблиць, графіків, діаграм, а також здійснювати перехід від однієї форми представлення даних в іншу.

25. У якому році прибуток підприємства А був найбільшим?

- А у 2018 році
- Б у 2019 році
- В у 2020 році
- Г у 2021 році

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання перевіряє вміння обрати потрібне джерело інформації і зчитати з нього необхідні дані. За діаграмою з даними про прибутки, отримані підприємством А, можна визначити, що прибуток підприємства був найвищим у 2019 році.

Отже, **правильна відповідь – варіант Б.**

26. Який прибуток отримало підприємство С у 2018 році?

- А 48 млн грн
- Б 69 млн грн
- В 84 млн грн
- Г 96 млн грн

Обґрунтування правильної відповіді

Завдання орієнтоване на оцінювання вміння здійснювати перехід від однієї форми представлення даних в іншу. Для відповіді необхідно зіставити інформацію з обох діаграм і здійснити розрахунки.

За першою діаграмою прибуток, отриманий підприємством С у 2018 році, дорівнює $\frac{3}{5}$ прибутку, отриманого підприємством А у 2018 році (частка прибутку підприємства С в сукупному доході становить 30%, частка підприємства А – 50%). За другою діаграмою, прибуток підприємства А у 2018 році становить 160 млн грн. Отже, прибуток, отриманий підприємством С у 2018 році, становить $160 : 5 \times 3 = 96$ млн грн.

Правильна відповідь – Г.

27. Ознайомтесь із твердженнями I–II. Яке / які з них істинне / істинні?

- I. Сумарний прибуток, отриманий підприємствами В і С у 2019 році, більший, ніж сумарний прибуток, отриманий ними в 2018 році.
- II. Прибуток, отриманий підприємством С у 2021 році, більший, ніж його прибуток у 2019 році.

- А лише I
- Б лише II
- В I та II
- Г немає істинних

Обґрунтування правильної відповіді

Це завдання орієнтоване на оцінювання вміння переходити від однієї форми представлення даних в іншу та використовувати дані для обґрунтування/спростування тверджень.

Твердження I. За першою діаграмою, сумарний прибуток, отриманий підприємствами В і С у 2019 році, дорівнює прибутку, отриманому підприємством А у 2019 році (частка прибутку підприємств В і С в сукупному доході становить 50%, так само, як і підприємства А). Тому сумарний прибуток, отриманий підприємствами В і С у 2019 році, становить 180 млн грн. Сумарний прибуток, отриманий підприємствами В і С у 2018 році, також дорівнює прибутку, отриманому підприємством А у 2018 році, і становить 160 млн грн.

Твердження I істинне.

Твердження II. Підприємство С отримало у 2019 році прибуток, який дорівнює $\frac{1}{5}$ частині прибутку, отриманого підприємством А в цьому ж році (частка прибутку підприємства С в сукупному доході становить 10%, частка підприємства А – 50%). А тому сумарний прибуток, отриманий підприємством С у 2019 році, становить $180 : 5 = 36$ млн грн. Аналогічно прибуток підприємства С у 2021 році становить $144 : 3 = 48$ млн грн.

Твердження II істинне.

Отже, **правильна відповідь – варіант В.**

№ завдання (підзавдання)	Правильна відповідь
1. (1)	В
2. (2)	Б
(3)	В
3. (4)	А
(5)	А
(6)	Г
4. (7)	В
(8)	А
(9)	В
(10)	Б
5.	Б
6.	Б
7.	Г
8.	В
9.	Б
10.	Г
11.	Г
12.	Б
13.	Б
14.	Б
15.	В
16.	В
17.	А
18.	А
19.	Б
20.	Г
21.	В
22.	А
23.	В
24.	Г
25.	Б
26.	Г
27.	В